

Cần biết nuôi dưỡng khát vọng

■ GS.TSKH.NGND VŨ MINH GIANG

Kỷ nguyên 4.0 và thời thế giới hội nhập dường như là bối cảnh “hai trong một” của thời đại chúng ta đang sống. Không biết đâu là quả trứng, đâu là con gà nhưng giữa cuộc cách mạng Công nghiệp lần thứ tư với một “thế giới phẳng” (The world is flat, tên một tác phẩm nổi tiếng của Thomas Friedman, một cách nói khác về quá trình toàn cầu hóa, thời kỳ hội nhập trở thành xu thế không thể đảo ngược) có mối quan hệ tương tác hết sức mật thiết. Đây là kỷ nguyên mà người ta hay hù nhau rằng mọi thứ đều biến đổi với tốc độ phi thường và mọi biến cố đều trở nên khôn lường, không thể đoán định trước. Trong bối cảnh ấy làm sao có thể biết được hành trang thế nào là đủ.

Có vẻ bi quan? Không. Đây là sự thật, nhưng con người, nhất là tuổi trẻ, không bao giờ chịu bó tay trước bất kỳ

thử thách nào. Hãy bắt đầu từ những gì đơn giản nhất. Xin tặng các bạn trẻ một “chùm chìa khóa vạn năng” mang tên ENTER. Đây là từ tiếng Anh có nghĩa là bước vào, nhưng cũng là chữ cái viết tắt của 5 từ English (Tiếng Anh) – NET (cách nói thông dụng của Internet) – Target (Mục đích) – Enchainment (Kiềm chế, chế ngự) – Reation (kết nối, quan hệ). Hãy tạm coi đây là 5 cái chìa khóa phổ dụng và cần thiết nhất đối với các bạn trẻ trong thời đại hiện nay.

Tính chất “chìa khóa” của Tiếng Anh chẳng cần phải phân tích nhiều cũng có thể tìm được sự tán thành cao. Đây là thứ ngôn ngữ quan trọng và thông dụng bậc nhất của thế giới. Nếu bạn trẻ nào còn chưa biết tiếng Anh thì hãy mau mau gấp rút đánh cho mình chiếc chìa khóa này. Khi dùng thạo tiếng Anh các bạn sẽ thấy có thêm

một cuộc đời nữa. Chiếc chìa khóa thứ hai – Internet xem ra còn thông dụng hơn cả tiếng Anh. Với một chiếc điện thoại thông minh (Smartphone) bạn có thể biết đủ mọi thứ trên đời. Bỏ qua chức năng thông dụng nhất là giao tiếp, thú vui vô cùng cuốn hút là facebook, game... điện thoại thông minh (hoặc PC) được kết nối Internet bạn có cả thế giới bên mình. Học, hỏi ở bất kỳ nơi đâu, bất cứ thời gian nào là đặc điểm tiếp nhận và xử lý tri thức thời 4.0. Bạn phải vươn tới làm chủ chiếc chìa khóa vàng này.

Trong thời đại ngày nay thế giới thật đã đầy biến động và bất trắc lại thêm một thế giới ảo với vô vàn những thực hư lẫn lộn, hay dở đan xen mà hễ bước vô là cứ như lạc vào mê cung rồi bị các nàng tiên cá siren mê hoặc không biết đường ra. Đó chính là lý do phải cần tới hai chiếc chìa khóa tri thức và biết Chế ngự bản thân. Chiếc thứ 5 trong

chùm khóa vạn năng là khả năng kết nối và xây dựng quan hệ. Đây là bí quyết cho thành công trong thời đại 4.0 và thời kỳ hội nhập.

Với các bạn trẻ muốn vươn lên trên con đường học vấn, có vị trí trong đội ngũ trí thức hãy thử ngẫm triết lý của một trường đại học lớn về “lục đích”, nghĩa là 6 điều người sinh viên hướng tới để hoàn thiện mình khi bước chân vào trường đại học, bắt đầu con đường trở thành trí thức. Thứ nhất là Lễ được giải thích là học nhân cách làm người trí thức. Chúng ta đã từng thấy có không ít người học nhiều, bằng cấp cao mà cái đạo làm người (chứ chưa nói đến trí thức, những người thuộc tầng lớp tinh hoa, tham gia vào hoạt động dẫn dắt xã hội) rất thiếu. Thứ hai là Tiêm. Đây chính là mục tiêu, hoài bão. Không ít các bạn trẻ nước ta hiện nay đi học “cho bố mẹ”, thiếu khát vọng, không có

hoài bão. Thứ ba là Lạc nghĩa là biết hưởng thụ, thưởng thức cái hay, cái đẹp, biến nó thành những nhân tố dung dưỡng tinh cảm, lòng nhân ái, vị tha, biết tôn trọng các giá trị cao đẹp. Thứ tư là Ngự được hiểu là biết kim chế, không quá ham muốn, hành xử thái quá. Thứ năm là Tri, đây là sự hiểu biết thấu đáo lẽ sống, phân biệt chính tà, thiện ác để có thái độ đúng với bản phận của người trí thức là biết đứng về phía chân chính, bảo vệ cái đúng, cái thiện, chống lại cái gian tà, xấu xa...và cuối cùng mới đến Thức là kiến thức khoa học.

Triết lý thời 4.0 của người ta là như vậy đấy. Chúng ta cũng đang hướng tới xây dựng một nền giáo dục lấy tiếp cận năng lực, nghĩa là giúp người học nâng cao và hoàn thiện năng lực bản thân, học làm người để thay cho một nền giáo dục tiếp cận nội dung, quá chú trọng dạy kiến thức cụ thể (mà chẳng bao giờ đủ, trong khi có thể học ở mọi nơi, mọi lúc). Người cứ chúi đầu vào học (thuộc lòng) những kiến thức cụ thể sẽ không còn thời gian trau dồi bản thân trở thành một cỗ máy sinh học, không phù hợp

với thời đại mà cũng chẳng có lợi cho bản thân.

Điều cuối cùng muốn nói với các bạn trẻ là để vừng vàng vượn ra biển lớn, con thuyền (một cách nói hình ảnh về hành trang) phải vững chắc từ vật liệu làm ra nó. Đó là con người Việt Nam. Sẽ rất sai lầm khi nghĩ rằng hội nhập vào thế giới thì phải ráng làm như người Mỹ, người Nhật, người Đức...Không bao giờ làm được như vậy cả. Xin kể một câu chuyện thật mà có lẽ các bạn trẻ đều quan tâm. Đó là chuyện huấn luyện viên Park Hang Seo và thành công của bóng đá Việt Nam trong 18 tháng qua. Người hâm mộ Việt Nam yêu quý, tung hô và chỉ sợ...mất ông Park vào tay nước khác nên trên mạng cứ ríu rít giục VFF ký hợp đồng với những ưu đãi cao nhất có thể. Thế nhưng Liên đoàn Bóng đá và chính ông lại tỏ ra khá bình thản. Thật bất ngờ khi tôi biết được chuyện sau đây: Chính ông Park đã trải lòng rằng Việt Nam cho ông không ít hơn những gì ông đã mang lại cho bóng đá Việt Nam. Ông yêu Việt Nam và sẽ gắn bó với bóng đá Việt Nam bởi một lý do rất giản dị: ông khó có thể tìm được thành công ở

đầu ngoài Việt Nam.

Theo ông, thành công của bóng đá Việt Nam trong thời gian qua là do hội đủ 5 yếu tố, mà 4 trong số đó đã được phát hiện và làm tốt từ trước khi ông đến Việt Nam. Đó là trình độ kỹ thuật cơ bản của cầu thủ rất cao. Người phát hiện ra là HLV Alfred Riedl và các lò huấn luyện bóng đá của HAGL, HN T&T, Sông Lam, Viettel... làm rất tốt công tác đào tạo trẻ. Tiếp đó là chiến thuật phòng ngự, phản công một cách chủ động (với chiêu thức ngăn chặn từ xa mà các BLV hay gọi là pressing tầm cao) rất phù hợp với thể trạng người Việt. Người xây dựng và áp dụng thành công chiến thuật mang tầm chiến lược này lần đầu ở Việt Nam là HLV Henrique Calisto. Nguyên nhân thứ tư là thể lực thì Toshiya Miura là HLV đầu tiên phát hiện người Việt không hề yếu mà chỉ "khỏe không đều" nên đã có những phương pháp rèn luyện rất khoa học để khắc phục. Điều thứ tư là vấn đề kém kỹ luật (từ chế độ ăn uống đến sinh hoạt) của cầu thủ Việt Nam thì tất cả các HLV ngoại đều nhận thấy.

Ông Park nói rằng 4 nguyên nhân trên đây ông chỉ là người kế thừa và nâng cao. Công lao hoàn toàn thuộc về người thầy Hàn Quốc là nhìn thấy tố chất khéo léo và tinh thần dân tộc rất cao của con người Việt Nam. Ông đã thổi bùng lên ngọn lửa của ý chí quyết thắng và khát vọng lập

chiến công trong mỗi cầu thủ. Ông đã biến những tiềm năng tinh thần này thành sức mạnh vật chất. Ông từng nói khó tìm được những tố chất này ở đâu ngoài Việt Nam. Phải nói thêm rằng Hàn Quốc là quốc gia rất giỏi khai thác nguồn tài nguyên thuộc về văn hóa tinh thần.

Từ câu chuyện trên đây xin được rút ra đôi lời thay cho kết luận: Bước vào kỷ nguyên 4.0 để có thể vững vàng hội nhập, đương nhiên cần phải trang bị rất nhiều thứ, nhưng cơ bản nhất các bạn trẻ Việt Nam cần phải rèn luyện để có được hai chữ TỰ TIN. Ngạo mạn và tự ty là hai cực của tình trạng không đánh giá đúng mình, của một tâm lý không tự tin. Đã đến lúc chúng ta cần tâm niệm một điều: Hãy biến tất cả những gì người Việt Nam có thành lợi thế cạnh tranh quốc tế. Muốn vậy trước khi hiểu người phải hiểu mình và nuôi dưỡng khát vọng.

Ông cha chúng ta đã bị lỡ con tàu công nghiệp hóa 2.0 để rồi bao thế hệ phải máu chảy đầu rơi đấu tranh giành lại độc lập. Tuổi trẻ hôm nay có muôn vàn điều kiện thuận lợi chắc chắn sẽ chinh phục được con tàu công nghiệp 4.0 mà như nhận xét của nhiều chuyên gia quốc tế, có rất nhiều những đặc tính phù hợp với sở trường của con người Việt Nam.